

„Edinost“

Štampa enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 6. uri zvečer.

Naročnina znaša:

Za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za četrt leta 6 „
za en mesec 2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 nvč.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nvč.).

Telefon št. 570.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom Poslana, osmrtnice in javne zahvale domači oglašit. se računajo po pogodbi

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, 11. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu

Javni shod

političnega društva „Edinost“ dne 2. septembra 1900 na vrtu šolskih zavodov pri sv. Jakobu.

(Zvršetek.)

G. Etbin Kristan je izjavil, da se z meritornim delom govora g. dr. Rybářa strinjajo tudi slovenski socialisti ter da bi tudi on lahko podpisal besede govornikov, da je to škandal, ako se tako važno vprašanje vlačijo 16 let po vseh pisarnah, kjer se poizgubi v kakem košu za papir, da ga potem tamkaj čez dolgo zopet kdo najde; to zna vsak otrok. Avstrija namreč ni samo država neverjetnosti, nego tudi političnih otrok. G. dr. Rybář je pozival, naj so v tem vprašanju složne vse stranke. Socialisti so, kakor videti, prišli na shod, da si niso bili posebej povabljeni, kakor je to lagal neki list; prišli so kakor lahko pride na javen shod vsakdo, ki čita javne lepake. Tu ni potreba nebenega službenega poziva. Kar se tiče sodelovanja slovenskih socialistov, je znano, da so se isti za to vprašanje že živo zanimali. Čudno pa se zdi govorniku, da se sedaj poziva slov. socialisti na skupno delovanje, ko se jim je sto in stokrat reklo, da niso Slovenci, da so sami Herostrati in Efižalti. Dobro bi bilo, če bi se narodna stranka prepričala, da ni samo tisti Slovenec, ki trobi v kak političen rog, da samo tisti more ljubiti svoj narod ter storiti kaj zanj. Bodite prepričani, je rekel govornik, da se bomo tudi mi udeleževali boja za slovenske šole. Mi smo stranka, ki polaga ves svoj up v omiko naroda. Mi potrebujemo ljudi, ki znajo misliti s svojo glavo in za to potrebujemo šol, in sicer takih šol, v katerih se otrok res lahko kaj nauči, torej z učenjem jezika, ki je materin jezik otrok. Saj so šole menda tu za otroke, ne pa otroci za šolo. S tem pa se naše zahteve niso končane, za nas je ravno tako važno vprašanje: metoda, v kateri se poučuje. Ako se od nas zahteva, da bi si narod v lastni režiji zidal šole, kje imamo mi garancije, da bodo te šole take, kakoršne bi morale biti. Ako nas boli sree, da se naše otroke v tujih šolah odtujače narodu, boli nas pa tudi, ako se jih v slovenskih šolah poneemuje na drug način. Mi zahtevamo svobodno šolo. Dokler pa imamo slovenske misijonarske šole, moramo se vprašati, kje je za nas večja nevarnost: ali v narodni klerikalni šoli, ali pa v svobodni tuji šoli. Prvo in drugo je en hudič. Še hujše je, ubiti v otroku svobodnega človeka, kakor samo narodnjaka. Mi moramo torej razmiš-

ljati, kakšne naj bodo te šole, kakšni naj bodo učitelji.

Doslej je občinstvo pazno sledilo govorniku, tu pa je nastal vihar, ki je rastel, ko je g. Kristan mej drugim začel napadati mladočeško stranko, naše državne poslane, katere je imenoval »podrepanke« Mladočehov, ko je branil Žide ter rekel, da od narodnega prepira nima nobene koristi niti država, niti narod, ampak samo tisti, ki se bojé sloge, katerim do naroda ni prav nič stale, katerim je narodnost samo »kšeft«. Mejklic je sledil mejklicu, na katere je govornik skoro vedno replical ter vsled tega raztegnil svoj govor preveč na široko, da se je vedno bolj ponavljalo zahtevanje, naj že konča, doli žnjim! itd. V bistvu je izvajal misel, da ne pridemo do svojih pravic, dokler se ne spremeni zistem, dokler potom občili, direktnih in tajnih volitev ne pridejo v dunajski parlament drugi elementi, zastopniki širšega ljudstva, delavstva. Naglašal je tudi, naj se mesto za avtonomijo dežel potegujemo za narodno avtonomijo. To idejo pa je omenil prepovršno, takorekoč le mimogrede. Deloma je to pač pripisati vedno hujšemu pritiskanju, naj skrajša svoj govor, čemu je menda tudi pripisati dejstvo, da je v svojem govoru izgubil večkrat logično nit ter prišel sam s seboj v navskrižje. Rohnel je proti slovanski vzajemnosti, proti sužnjevanju sebičnim Mladočehom ter nasvetoval, naj Slovenci v državnem zboru rajši pokažejo sami svojo moč, in ko se ga je vprašalo: kako, je rekel, da bi Slovenci več dosegli kakor divjaki, naj bi eventuelno poskusili z obstrukcijo in da bi v šolskem vprašanju našli v socialnih demokratih boljše zaveznike, kakor v Mladočehih. Izjavil je, da je nehumano, očitati laškim privandranecem glad, nasvetoval, naj bi vladi proti italijanski iredenti pokazali drugo iredento ter predlagal — a ne formalno —, naj bi se sestavil komité iz vseh strank, ki bi proučeval vprašanje, kako bi se najprej spremenil sistem, ki da je vzrok vsem krivicam, ki se godé manjšinam. Govornik je izjavil, da so slovenski socialni demokrati za prvo resolucijo, nikakor pa ne za beračenje pri slovanskih narodih.

Gosp. dr. Rybář je izjavil, da ne bode odgovarjal na posamezne trditve g. predgovornika, nego da si hoče dovoliti kot referent le še nekoliko opazk, zlasti gledé druge resolucije. G. Kristan je rekel, da moramo gledati na to, kake šole vdobimo in, če imamo zbirati med svobodno tujo in klerikalno narodno šolo, da se on rajši odloči za svobodno tujo šolo. To je vprašanje okusa in

političnega prepričanja. Vendar treba v tem oziru pomisliti, da so bile prej skoro vse šole v Evropi klerikalne in vkljub temu, da so bili v njih učitelji jezuiti, so izhajali iz teh šol vendar-le možje svobodnega mišljenja. Prepričanje se sicer pripravlja že v šoli, a kondenzira se še le pozneje v mladeniču in možu. Glavna stvar je torej, da je šola narodna. Učenci teh šol še niso neobhodno zgubljeni za svobodno misel, kdor pa se je potujčil, ta je za narod zgubljen za vedno. Govornik je naglašal, da zlasti naše tukajšnje šole niso take, da bi se g. Kristanu trebalo bati duha, ki v njih vlada. Na spremembo sistema, o kateri je govoril g. Kristan, bi še lahko dolgo čakali. A mi ne moremo čakati, ker se nam narod v tujih šolah bolj in bolj potuje, zlasti v spodnji okolici. Vedno več je takih otrok, ki se sramujejo svoje materinske in ter zmerjajo svoje starše s »ščavi«. Govornik je priporočal tudi drugi del svoje resolucije.

Po govoru urednika Jakića, ki je naglašal, zakaj se ne more strinjati s soc. demokrati, katere stranko da so iznašli kapitalisti, da žnjo ubijajo slovanske narode, je predsednik dal na glasovanje obe resoluciji, ki sta bili, odštevši soc. demokrate, soglasno sprejeti. Pred glasovanjem je izjavil gosp. Kristan, da se soc. demokrati vzdržijo glasovanja o drugi resoluciji. Nato je predsednik prof. Mandić zahvalil navzoče za obilo udeležbo in možato vedenje na shodu ter zaljučil zborovanje.

Po iredentarskih demonstracijah.

Kadarkoli so naši iredentovci priredili kako demonstracijo, tedaj so njih »nunci« poročali navadno o njih: »neki otročaji priredili so neke otročarije«. — Da pa takih »otročarij« ne prirejajo sami »otročaji« in da take »otročarije« niso »otročarije«, temveč vse nekaj drugega, to dokazati je namen temu članku.

Resnica je, da imajo oni prav, ki trdijo: pustimo Lahe, naj delajo, kar hočejo, saj s tem dosežajo vse, kar želé; resnica je, da se nam plačuje naše lojalno čutstvovanje proketo slabo; a bodi temu, kakor hoče, naša časnikarska dolžnost je, da zabeležimo dejstva, ki so tu, in iz dejstev naj sklepa čitatelj nadaljne zaključke.

Ta članek razdelili smo tako, da podajemo čitatelju več še neznanih sličic, iz katerih naj si potem čitatelj sam ustvari sliko o tukajšnjih razmerah. Umevno je, da nam je do tega članka največ pripomoglo glasilo

tukajšnjih neodrešencev, zato mu hočemo tudi posvetiti prvo mesto.

Progressovo glasilo.

Kakor hitro je zaznalo tukajšnje židovsko glasilo o umoru laškega kralja, spisalo je dolg članek, v katerem je jokalo, da je uprav Lah moral umoriti laškega kralja. Oh! kedo ni razumel one pobožne želje? Kedo ni razumel onega pobožnega vzdih: »Če je že bilo določeno, da laški kralj mora umreti, naj bi že bilo, a ne pod roko Laha.« Koliko bolje bi bilo za Lahe, ko bi ga bil zadel kak Slovan, oni Slovan, katerega črnijo, in kadar nimajo drugega proti njemu, tedaj si izmišljajo stvari o njem in jih pošiljajo v svet. — Kak krič bi bili tedaj zagnali v svet o slovanskem barbarstvu! Se ve, če se naši fantje nekoliko opraskajo, tedaj smo barbari, če vržejo kak kamen, tedaj so to barska hudodelstva — če pa čitamo, kako Lah more kralje, cesarice, predsednike republik itd. — tedaj čujemo na različnih shodih, tedaj čitamo po različnih listih: Ponosni smo na našo dve-tisočletno kulturo!

Ali pretiravamo? Ko je Lah umoril našo cesarico in je naše ljudstvo zasrbela nekoliko pest in si je ohladilo kri na laških bučah — takrat je laški minister za zunanje stvari v poslanski zbornici zazijal, da smo mi barbari!

Prav v onem članku je stalo, kako neustrašeno se je pokojni kralj boril v vojski proti sovražnikom, kako ni mogla njega zadeti sovražna krogla na bojišču. In kedo je bil ta sovražnik, čegave so bile te sovražne kroglice? V Avstriji izhajajočemu listu so avstrijske kroglice sovražne, sovražniki so temu listu oni bojovníki, ki zapusté mater in očeta, brata in sestro, ženo in otroka in gredo v boj za domovino! In tak list tiškajo v Avstriji, take stvari so zagledale v Avstriji beli dan!

In da bi bila ta slika še popolnejša, razobešene so bile slike z napisom »Villafranca« po raznih oknih tukajšnjih prodajalnic, ki so kazale laškega kralja v onem boju proti sovražnikom — Avstrijem. To vse se je godilo v Trstu — v Avstriji, leta 1900 po Kristu.

Predno preidemo k drugi sličici, ne smemo nečesa izpustiti. Tukajšnji »Avanti« pripoveduje, da prejema »Il Piccolo« podporo od tukajšnje vlade. Tega zatrdila pa ni še »Avanti« prekleal, iz česar lahko sklepamo: »Il Piccolo« je od države podpiran list, ergo: vladino glasilo.

Nadalje govoré v tukajšnjih krogih, da je »Piccolo« podpiran tudi od laške vlade.

PODLISTEK.

Rothschildove gosli.

Pripovedka Ant. Čehova.

Rothschild je otrpnel od strahu, sedel ter mahal z rokami nad glavo, kakor bi se branil udarcev; na to je poskočil ter zbežal, kolikor so ga noge nesle. V diru je skakal, mahal z rokami in bilo je videti, kako se mu je tresel dolgi, sloki hrbet. Otroci so se razveselili nad njim, stekli za njim in kričali: »Žid! Žid!« Tudi psi so se lajaje spustili za njim. Nekdo se je glasno zasmeljal, potem zažvižgal, psi so zalajali glasnejše in še besnejše. Med tem je neki pes ugriznil Rothschilda, ki je vsled tega obupno in bolešno zakričal.

Jakob pa se je sprehajal za skednji: na to je šel na konec trga, kamor so ga peljale oči, in otroci so kričali: »Bronza gre! Bronza gre!« — A tu je reka. Solnce je čvrsto pripekalo in voda se je tako bliščala, da je ni bilo moči gledati. Jakob je stopal po hodniku ter videl, kako je iz kopaljšča stopila

polna, rudečelična gospa ter pomislil o njej: »Glej, ti vidra!« Ne daleč od kopaljšča so otroci lovili na meso rake. Zagledavši ga, so jeli zlobno kričati: »Bronza, Bronza!« A tu stoji široka stara vrba z ogromno votlino in na njej vranje gnezdo. Tu nakrat je vzrastel Jakobu v spomin živi belolasi deček in vrba, o kateri mu je govorila Marta: Da, to je ona ista vrba, zelena, tila, otožna. Kako se je postarala, revica!

Vsedel se je pod njo ter začel zbirati svoje misli. Na tem obrežju, kjer je sedaj zalita livada, je v tem času stal velik brezov gaj in tam nad tem gajem, na griču, kolikor ga je bilo moči videti na obzorju, se je takrat razprostiral star, smrekov gozd. Po reki so smukali čolni. A sedaj je vse ravno in gladko, in na tem obrežju stoji samo jedna breza, mlada in čudna kakor gospa, a na reki so videti samo race in gosi. Reka niti ne kaže, da bi bili po njej kedaj smukali čolni. Zdi se mu, da je tudi gosij manj, nego jih je bilo poprej. Jakob je zaprl oči ter videl v domišljiji pred seboj ogromno jato gosij.

Ni razumel, kako se je moglo zgoditi, da on v poslednjih štiridesetih letih svojega življenja niti enkrat ni bil ob reki in ako je morča tudi bil, da ni obrnil na njo svoje pozornosti. Saj voda je redna, ni nikaka razposajenka: lahko bi bil lovil v njej ribe ter jih prodajal kupecem, uradnikom in gostilničarju na postaji in spravljaj denar v hranilnico; lahko bi se bil peljal v čolnu od vasi do vasi ter igral na goslih in ljudje vsakega stanu bi ga obsipali z denarjem; dalo bi se poskusiti voziti splave, to bi mu neslo več, nego rakve: konečno zamogel bi rediti tudi gosi, klati jih in po zimi pošiljati jih v Moskvo; samega perja bi se bilo nabralo na leto za deset rubljev. Toda on je le zeval ter se ni lotil ničesar takega. Kakšna zguba! Oh, kakšna zguba! Ako bi vse to skupaj opravljal — lovil ribe, sviral na gosli, klal gosi in vozil splave, kakšen znesek bi se bil nabral! Toda ničesar takšnega se ni zgodilo, življenje mu je prešlo brez dobička, brez vsake radosti ter ni bilo vredno niti ščepega tobaka. Za bodočnost ne ostane nič, ako se ozreš nazaj, tudi ondi ni ničesar razun zgube, tako grozne

zgube, da bi ga kar mraz stresal, ko se spomni na to. Čemu človek ne more živeti tako, da bi ne bilo te velike zgube? Povprašuje se, čemu so posekali ta smrekov in brezov gozd? Čemu živi v reki jegulja? Čemu ljudje ne delajo zmerom tega, kar bi bilo treba? Čemu se je Jakob vse svoje življenje prepiral, mrmral, žugal s pestmi, žalil svojo ženo in čemu je pred nedavnim ustrašil ter razžalil Žida? Čemu ljudje sploh v življenju ovirajo drug drugega? Kakšno škodo imajo od tega! Kakšno strážno škodo! Ko bi ne bilo sovraštva in zlobe, imeli bi ljudje drug od drugega ogromen dobiček.

Zvečer in po noči so se mu prikazali deček, vrba, ribe, zaklane gosi in Marta, v lice podobna žejnemu tiču, ter blede, shujšano lice Rothschildovo; tudi nekake ustnice so se gibale na vseh straneh ter mu šepetale o zgubi. Obračal se je z jedne strani na drugo in petkrat je vstal s postelje, da je zasviral na goslih.

(Zvršetek pride.)

To sklepajo iz tega, da vse one novice, katere prinašajo laški oficijelni listi, prinaša tudi »Il Piccolo«. Po tem takem je »Il Piccolo« glasil:

1. progressa,
2. tukajšnje vlade in
3. italijanske vlade.

Tukajšnja vlada in e. k. uradniki.

Tudi tukajšnja vlada je pokazala žalovanje. Razobesila je na pol droga zastave. S tem je pa tudi pripomogla, da so e. k. uradniki laške narodnosti kazali po oknih svojih stanovanj svojo žalost. A ne le po oknih, temveč hodili so s črnimi ovrtnicami okoli, celo v urade. Črna ovrtnica je sicer predpisana e. kr. uradnikom, a čudno, da je ti gospodje ne prej ne slej niso nosili. Njih žalost je bila toliko, da so šli na dan pogreba črno oblečeni celo v urad, kar je povzročilo med drugače mislečimi uradniki splošno ogorčenje. Nam so znana imena takih gospodov. Ako bi mi hoteli slediti »Il Piccolo« — prišli bi z imeni na dan. Ker pa je to bolj delo policije in ker nočemo, da bi tako priobčevanje imen ne pripomoglo takim gospodom do kake prav prijetne službe — morda celo do avancementa —, zamolčimo jih.

Razsvetljava 17. avgusta.

Prvič letos razsvetlila sta magistrat in »governo« na lesnem trgu okna na predvečer cesarjevega rojstva. No, da se to ne bo komu preveč čudno zdelo, povedati moramo, da je dne 18. avgusta tudi sv. Helena. Jasno nam je torej, zakaj sta bila letos oba tako lojalna — imendan Helene — laške kraljice.

Glejte no, kje smo se našli: Slovenci razsvetlujejo na večer 17. avgusta radi cesarjevega godu, Lahi pa radi Helene. Ker pa je Helena Slovanka, da-si laška kraljica, najdemo v prihodnje vse tržaško mesto tako razsvetljeno, da mu ga ne bo para na vsem svetu!

Bakljada 17. avgusta.

Bakljade 17. avgusta se ni udeležilo nobeno avstrijsko misleče društvo, laško misleče tudi ne — torej nobeden. Veterani se niso udeležili, ker so hoteli na ta način protestirati proti — vladi, ki tako protežira te iredentovske demonstracije.

Sprejem in slovo v »Avstriji«.

Glasom lista »Avanti« priredilo je tukajšnje društvo »Avstrija« zvečer dne 18. avgusta veselico, na katero je prišel tudi ekscelenc grof Goëss. Ob sprejemu pa in slovesu tega gospoda polastil se je navzočih hud kašelj in nahod.

Bog ve, kaj bi se bilo zgodilo nj. ekscelenci, ako bi bil šel na kako iredentovsko veselico?!

V TRSTU, dne 11. sept. 1900.

Resen opomin narodnim društvom v tržaški okolici in drugod. (Dopis.) Narodna društva ustanovila so se v tržaški okolici z namenom, vzbujati in razširati narodno zavest. Može, kateri so jih poklicali v življenje, in oni ki jih vodijo, so imeli gotovo najboljšo voljo, storiti vse mogoče v prosep istih in posredno s tem utrditi narodno misel med narodom. Kljub temu pa, da so žrtve, ki jih doprinašajo posamičniki v tem obziru, res velike in hvalevredne, kljub temu, da se mnogokje tudi pri društvih opazna nenavadno vstrajnost, noče iti stvar tako gladko naprej, kakor smo vsi pričakovali.

Ko se je ustanovilo kako društvo, je vselej navdušenost veličanska in človek bi mislil, da bode isto povzročilo preobrat. Začetkom se res vse zanima za društvo, ono je, bi se reklo, permanentno na dnevnem redu, vse javno življenje se suče okoli njega. Društvo napreduje lepo in pride kmalu do vrhunce svoje slave, a potem prične stagnacija in kmalu se počne pomikati nizdolu. Društvo postane nekaj zaseben klub svojih članov ter zgubi svoj prejšnji izključni vpliv do javnega življenja. Seveda bi bilo krivo misliti, da nima nikakega upliva več do javnega življenja, ali neposrednega upliva pač nima, ker nima prave zveze z ljudstvom. Jedna ali dve veselici v letu, tu in tam kaka zabava — je pač premalo za vzdrževanje zveze in upliva na maso. Deluje pa vsejedno posredno, in to po svoji članih, ki si jih je društvo vzgajilo za narodno delovanje; ali to delovanje je zelo pomanjkljivo ter vidimo, da se čisto na jedni strani ruši, med tem ko se na drugi zida. Naša naloga je torej, da najdemo način, po katerem bi se dosegla trajna in trdna vez med društvom in ljudstvom.

Društva, že po svoji naravi pripravna za trajen kontakt z ljudstvom, so denarna društva, t. j. posojilna, gospodarska in konsumna društva, med katerimi so pa poslednja zelo relativne vrednosti, posojilna in gospodarska pa, čeravno zelo važna, ne igrajo posebne vloge (mislim seveda le na okoličanska društva), ker jih je do sedaj zelo malo, in še ta niso preveč uzorno urejena, ker nam manjka zato strokovno izobraženih mož. No, ni moj namen, razpravljati danes o teh, ter spregovorim mogoče prihodnjič nekoliko obširneje o tej stvari.

Vzemimo za danes v pretres pevstva in bralna društva, ki so pač največjega pomena zlasti za tržaško okolico.

Pevskim društvom je namen, vzbujati narodno zavest s pomočjo naše slovenske pesmi.

Čudna se vam bode zdela moja trditev, ali jaz vendar ne morem kaj, da ne bi izjavil, da so ta društva popolnoma zgrešila svoj namen, ter da narodnemu petju več škodujejo, kakor koristijo. Mogoče je kje kaka izjema, ali bojim se, da je ni.

Da je to res, dokazati hočem v kratkih potezah.

Nisem pregledal pravil vseh pevskih društev, ali zdi se mi, da imajo večinoma namen, gojiti narodno in umetno pesem.

Ne vem sicer, kaj si slavni odbori predstavljajo pod pojmom: narodna pesem, no, prepričan sem pa, narodne pesmi v pravem smislu ne goji nijedno pevsko okoličansko društvo, in baš tu tiči vir vsega zla.

V pevskih društvih učijo se le umetnih, večinoma težkih skladb, ki jih je mogoče izvajati le s polnim zborom in pol vodstvom izvežbanega voditelja, še tu težko kedaj brez hibe. Kaj je posledica temu? Posledica je ta, da imamo le redkokedaj priliko slišati slovensko narodno pesem, da umetna pesem, ravno radi svoje umetnosti imponuje ljudstvu ter tako uničevalno deluje na narodno pesem, ki radi svoje priprostosti zgubi ves ugled, posebno pa še radi tega, ker društveni pevci ne prepevajo več narodnih pesmi, ker so jim prenavadne. Ker so pa ti pevci najboljši pevci v vasi, določujejo oni smer v petju, in drugo ljudstvo bi šlo za njimi, ako bi moglo. Ker pa umetnih pesmi ne more peti, narodne pesmi pa niso več v modi, pomaga si naše ljudstvo na ta način, da poje italijanske »canzonete«.

Ne samo mladino, ki ni v društvu, temveč tudi peyce same sem že slišal prepevati gnusne italijanske pesmi. Zakaj? Režeži niso imeli najmanjše krivde, manjkal jim je kak tenor ali bas, ali bariton, in pesem ni šla »ukup« — sploh nobene, ker so se skoraj že povsod poizgubile — bili so pa morda pri kozarcu vina in peti so hoteli in peli so — italijansko.

Da se ti škandali odpravijo, svetujem našim pevskim društvom nujno, naj se z vso vsmo in brez najmanjšega odloga poprimejo narodne pesmi, da se ista razširi med ljudstvom. Da se narodno petje čim prej ukorenini med narodom, naj bi prirejala pevstva po nekolikokrat v mesec eno pevsko vaje narodnih pesmi, h katerim bi imel pristop vsakdo, tudi neudi.

S tem bi društva dosegla marsikaj, kar jim do sedaj ni bilo mogoče. Pred vsem bi se slovensko petje veselo razlegalo po našej domovini, kar bi imelo še posebno važnost v spodnji okolici, katera bi čez noč vdobila izključno slovensko lice, ki ga sedaj kvarijo — nje lastni slovenski sinovi. Povzdignilo bi to našo samozavest in nas utrdilo v težkem boju za domovino. Največjo korist pa bi imela od tega društva sama, ker bi med ljudstvom vedno rastlo veselje do petja in bi imela po tem društva vedno dovolj in izbornega materiala za svoje zборе. Dalje bi se ljudstvo samo od sebe privadilo smatrati društva kot svoja duševna središča, ki bi potem kot taka mogočno uplivala na razvoj narodne misli.

Izgledov, ki potrjujejo resničnost svojih zgornjih trditev, navedlo bi se lahko nešteto, omejim pa se tukaj samo na jednega.

Pred kakimi petimi leti nasvetoval sem nekemu pevskemu društvu, naj uvede sistematično pouk v narodnem petju. Naučili so se dve ali tri narodne pesmi, potem je stvar zaspala, in društvo nadaljuje s čim mogoče težjimi skladbami. Te skladbe se še hitreje pozabijo kakor naučijo, in od neštetihih skladb, katerih so se že naučili, ni med ljudstvom ne duha ne sluha, — one tri narodne pesmi pa slišim še sedaj mnogokrat v tihi noči, in prsi se mi

širijo, ko srkam vase one milodoneče otožne melodije. Kako bi še-le naše ljudstvo prepevalo, ako bi se hotelo društvo usmiliti ter odpreti mu neprecenljivo zakladnico naših krasnih narodnih pesmi.

Druga vrsta ne manj važnih društev so bralna društva, oziroma čitalnice. Tu velja ravno isto kakor o pevskih društvih. Voditelji imajo najboljše in najvzvišenejše namene, in naše ljudstvo je pripravljeno slediti jim v rodoljubnem delovanju. Ali v kratkem se tudi tukaj pojavljajo isti nedostatki. Kakor sem že zgoraj navajal, manjka vezi, ki bi spajala čitalnice z ljudstvom. Ljudstvo treba navajati k čitanju, treba mu pokazati, kake zakladi so skriti v tistih tako neznatnih knjižnicah. Če tudi nimajo povsod govornikov in inteligence, ki bi jim prirejala poučne govore, naj bi pa posamični udje zvečer v bralni sobi na glas čitali dobre knjige, in kmalu se bodo spremenile čitalnice v prava narodna shajališča, iz katerih se bo širila prosveta med narod! No, sedaj so čitalnice po večini kaj ugodna prebivališča pajkov, kjer jih nihče ne moti v njih idiličnem življenju.

Druga, zelo važna naloga čitalnicam bi bila ta, da se iz njih izemijo prave narodne knjižnice.

Marsikdo želi čitati, ali nima sredstev, da bi vstopil v čitalnico, in tako mora reče v temi živeti in zaprta so mu vrata do vede, omike in napredka, gospodarskega in duševnega.

Temu bi se dalo odpomoči s tem, da bi čitalnice odprle svoje knjižnice vsem, in bi si tudi neudje lahko izposojali knjige in odložene časopise; s tem bi se dosegel tudi drugi namen, namreč ta, da bi k čitalnici pristopal narod v večjem številu, ker bi se na ta način vzbujalo veselje do čitanja in bi tudi oni, ki nikoli ni mislil vstopiti v čitalnico, po čitanju nekoliko izposojenih knjig dobil naravno potrebo, da se tesneje oklene prosvetnega zavoda. In kaj bi dosegli, da postanejo čitalnice res v pravem smislu »narodne čitalnice«?

Dosegli bi vse!

To priporočam v premislek posebno »Slovanske čitalnici« v Trstu, ki naj bi prednjačila v vsem lepem ter prva skrbela v to, da spravi tiste svoje začarane knjige, ki res ne vedo, zakaj so prišle v one temne omare, med narod.

Politični pregled.

TRST, 11. septembra 1900

K položaju. Najjasnejše se zrcali položaj, ki je nastal vsled razpusta zbornice poslancev, v glasilih raznih prizadetih strank. »Politik« pravi: »Češki narod nima nobenega vzroka, da bi se vznemirjal. Da ostane sestano stanje Čehov v novi zbornici isto, kakor je bilo doslej, o tem ni nobenega dvoma... Češka opozicija zasede svoje sedeže v neoslabljenem številu... Bila bi dolžnost voditeljev naroda in volilcev, da izzide z novih volitev češka delegacija ne le ojačena po novem zaupanju, nego tudi po kakovosti, po politični zrelosti, da bo še bolj in lažje imponirala nasprotnikom.«

V nemških listih se že kaže nasprotje. Nekatera velikomestna glasila priporočajo, da bi se Nemci o prihodnjih volitvah zavedali svoje Gemeinbürgschaft, veliko število nemških listov, v prvi vrsti glasila kršč. socialistov, pa je za to, da skrbi vsaka stranka v bodočih volitvah za se, da si skuša sama osvojiti kolikor več sedežev.

»Vaterland« naglašja, da je manifest vlade, s katerim je spremlja dekret o razpustu, zadet ne le češko, nego tudi nemško obstrukcijo.

Večina listov soglašja v tem, da je razpust zbornice le prvi korak k preosnovi ustave — v kakem smislu, to nam pokaže bodočnost.

Contra liberalcem in klerikalcem. Iz dolenjskega mesta se nam piše: Niso še volitve za državni zbor razpisane, pa se že oglašajo kandidatje. To je sicer v nekem obziru hvalevredno, ker kaže o politični zrelosti našega naroda. Ako bi se oglašil poleg slovenskega kandidata nemški usiljenec, se temu ne bi dosti čudili; vsaj je bil pri prvi direktni državnozborni volitvi izvoljen nemški (nemčurski) kandidat iz skupine dolenjskih mest. To je bilo v tisti dobi še, t. j. pred 27 leti, ko je slovenska narodna zavest spala, ko sta bila uradnik in meščan še nemškutarja in ko je bil strašanski pritisk od strani vlade, ki je delovala še

očitno za ustavoverno-nemško-liberalno stranko. Ako bi se oglašil poleg slovenskega še nemški kandidat, ne bi se niti bali tega, kajti zmagal ne bi. Toda oglasiti se utegne poleg liberalno-slovenskega kandidata še klerikalni pristaš.

To bo pa Slovincem v pogubo. Do zdaj se klerikalstvo in liberalstvo, to pogubno politično strankarstvo, še ni razširilo na Dolnjsko. Pri nas se niti na kmetih, niti v mestih nočemo cepiti na strančice; zato bi jako obžalovali, ako se dva slovenska kandidata oglasita, zlasti dva taka, od katerih bi imel eden zaslonbo pri liberalni »Narodovi«, drugi pa pri klerikalni »Slovenčevi« stranki. Za ta slučaj napovedujemo pasivno ali pa aktivno opozicijo obema kandidatom, kakor stojimo v enaki opoziciji zoper obe ljubljanski slovenski stranki.

Strossmayerjev jubilej. V soboto dne 8. t. m. je obhajalo v malem Djakovu vesoljno Slovanstvo petdesetletnico vladikovanja največjega živečega Hrvata Strossmayerja. Že na predvečer je bilo mesto natlačeno slovenskih gostov iz vseh krajev, koder biva naš rod, in vladika je že tega dne sprejel mnogo odposlanstev iz mesta in okolice. Od 7. do 9. ure je bila sijajna bakljada, katero je jubilar pričakal ob odprtem oknu svoje palače. Nešteta množica je napolnila Strossmayerjev trg, zvonovi so zvonili in narod je pel svečano »Ljubim te naša diko!« Temu je sledila v veliki gostilnici krasna veselica, ki je trajala vso noč. Ob 9. uri zjutraj se je podala posebna deputacija po škofa v palačo ter ga spremila v stolno cerkev. Od palače do hiše je stala dvojna vrsta belo oblečenih deklet. Po sv. maši je jubilar podelil navzočim blagoslov. Po službi božji je škof zopet sprejemal posameznike in odposlanstva, ki so mu prišla čestitat, mej drugimi nadškofa dr. Posilovića in Stadlera, škofa Marcellia, odposlanstvo Hrvatov iz Istre in hrv. Primorja, dr. Musića, kot zastopnika zagrebškega vseučilišča, odposlanstvo hrv. pisateljskega društva, jugoslovanske akademije, odposlanstvo dalmatinskih Hrvatov (z otoka Brač), bolgarsko deputacijo itd. itd. Po sprejemanju je bil diné v palači vladike. Prvi je napil Strossmayer papežu in kralju, čemur je sledil nebroj napitnic jubilarju. Istodobno je bil drug banket v veliki gostilnici. Med čestitkami je zlasti omeniti prisrčnih čestitk nadvojvode Leopolda Salvatorja, kardinala-tajnika Rampolla, kluba združene opozicije in hrv. pisateljskega društva. Tudi iz slovenskih krajev je došlo velikemu vladiki lepo število brzogovornih čestitek.

Vrhnji vojni zapovednik za Bosno, Hercegovino in Dalmacijo? V spljetskem »Jedinstvu« čitamo velevažno vest, da se govori, da bo za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo, in morda tudi za Hrvatsko in Slavonijo, imenovan skupen vrhnji vojni zapovednik in sicer v osebi jednega nadvojvode. Mi posnemljemo to vest le po dolžnosti kronistov in z vso rezervo. »Jedinstvo« opaza z ozirom na te glasove:

Ni dvoma, da so ti glasovi, ako se urednišijo, jako važni, ali nočemo pisati o njih. Le jedno hočemo povdariti: Na to — tako se govori — da bo imenovan jeden nadvojvoda, so prišli iz prepričanja, da so Slovani udani dinastiji in da na Slovane ne upliva nikdo tako, kakor členi dinastije, kajti poleg udanosti je v kri slovansko zasajeno monarhično načelo, a to se posebno opaza na narodu v Bosni in Hercegovini. Okolo nadvojvode bi se torej — pravijo — zbiral južni Slovani, a on bi jih, hodé jim na roko v pravičnih in zakonitih težnjah njihovih, zbiral okolo sebe.

Pismo carja Nikolaja II. kralju Aleksandru, o katerem smo govorili v včerajšnjih brzojavkah, se glasi: Gospodine mi brate, prejel sem z izrednim zadovoljstvom pismo, s katerim mi je Vaše Veličanstvo izvolilo naznaniti Svojo poroko z gospo Drago, hčerko pokojnega Pante Lunjevice in vnukinjo vojvode Nikole Lunjevice. Vsled vezi prijateljstva in duhovnega sorodstva, ki obstoja mej Vašim Veličanstvom in menoj, udeležujem se živo tega veselega dogodka ter hitim, da Vam o tej priliki izrazim svoje najsrčnejše čestitke. Dostavlja je svoje želje za srečo Vašega Veličanstva, kakor tudi za srečo Njenega Veličanstva kraljice, Vas prosim, da ponovno sprejmete svedočbo o visokem spoštovanju, s katerim sem, gospod brat, Vašega Veličanstva dobri brat Nikolaj I. r.

Peterhof 13. avgusta (st. kol.) 1900. I.

Položaj na Kitajskem. V severnem delu Kitaja, t. j. v Pekingu in okolici, v

Tientsinu in skoro v celi pokrajini Čili vlada sedaj mir, z juga pa dohajajo vznemirjačice vesti, po katerih bi se dalo sklepati, da tukaj kmalu izbruhne velika revolucija proti tujem. Na jugu imajo evropske države čuvati mnogo večje koristi nego na severu, kajti tukaj je veliko morskopristanišče Hongkong in veliko industrijsko središče Šangaj. Zlasti Angleži imajo tukaj varovati važnih interesov, in baš zato se menda ne motimo, ako rečemo, da so vesti o nemirih na jugu pač pretirane; te vesti prihajajo namreč vse iz angleških virov. Angleži bi pač radi uplivali na javno menenje in na državniške proti Rusiji in njenim predlogom glede umikanja čet; radi bi, da bi jim tuje čete branile njihove koristi... Vkljub temu Rusija vzdržuje svoj predlog, — že ve zakaj. Nemčija, kateri bi seveda bilo neljubo retiriranje v tej dobi, ko je Waldersee še na potu v Kitaj, je prišla s posredovalnim predlogom, da ostane v Pekingu le večja posadka zveznih čet. Kako stališče zavzame temu nasproti Rusija, to še ni znano. — Li-Hung-Čang je že več vlad priznalo usposobljenost za pogajanje zaradi miru.

Tržaške vesti.

Imenovanja. Poštarnimi vežbeniki so imenovani Dante Lussin, Silvij Wertol, Humbert Olivetti, Marij Pola, Pavel Solazzi, Oktavij Gmeiner in Franjo Počkaj za Trst.

Imenovanje v policijski stroki. Namestnik grof Goëss je e. in kr. nadporočnika Josipa Svandrlika imenoval e. kr. okrajnim nadzornikom redarstva v Trstu.

Maša zadušnica za našo pokojno cesarico Elizabeto. Kakor lani, se je vršila tudi letos dne 10. septembra ob 9. uri zjutraj v stolni cerkvi sv. Justa maša zadušnica za Nj. Vel. pok. našo cesarico Elizabeto. Pevec, ktere je spremljal tudi orkester, so peli znani Requiem od L. Ricci-ja, ktere ga brusijo že toliko let, da ga že vse »sartorelle« od samega poslušanja znajo na pamet. Kje bo pa vzel naš magistrat denarja, da bi si kupil kako novo skladbo, ko potrosi toliko tisočev za »svojega« kralja Umberta in za svojo Italijo? Da bi pa vsaj pevec ono staro kompozicijo dobro izvajali, a tako! Zdaj je pogrešil orkester, zdaj pevec in, ne da bi delali komu komplimente, izpodletelo je kterikrat tudi gospodu pevovodji. Omeniti je še, da ta dan ni vodil petja, kakor navadno, gospod Josip Rota, ampak nadomestoval ga je neki Cremaschi.

No, želeli bi bilo, da bi se petje drugače izvajalo v stolni cerkvi in v takem mestu, kakor je Trst; posebno pa na tak dan, ko prihaja večina uradnikov in visoke gospode k sv. maši.

Mar se je »Civica Capella« radi tega tako malo za to brigala, ker je bilo vse to na čast »avstrijske cesarice«?

Možno je, da so oni dan, ko je bila maša za Umberta, lepše peli in bolj precizno izvajali dinamična znamenja, lahko da so tudi v svoji navdušenosti še kaj pristavili, kar se ne nahaja v originalu. — Tega Vam ne morem natančno povedati, ker nisem bil prisoten na oni slavnosti; je bilo že toliko pobožnih Italijančkov notri, da za me ni bilo niti več prostora.

No, hvala Bogu, pri maši za našo cesarico nismo bili tako na tesnem kakor oni dan in — saj ne treba komentarija.

Musicus.

Kako občutljivi so! V zadnji številki »Rudečega prapora« se nam predbaciva nekako zaletavanje v omenjeni list.

Notica, objavljena v »Edinosti«, proti izvajanju g. Kristana, po kateri se ne more zahtevati od nas narodnjakov, naj bi mi spoštovali privandane lahove, ako nas ti, ko so se prebijali našega kruha — pitajo z »porki di ščavi«, je grozno razgrela živce gospodi okolo »Rudečega prapora«!

Namesto stvarnega odgovora, se enostavno smeši dopisnika om. naše novice z besedami kakor: »Politično otroče«, ki je napisalo to enako neumno kakor neotesano notico« itd.!!

Mi vzdržujemo vse, kar smo napisali, ne glede na to, da smo politični otroci; vzdržujemo tudi to, da gosp. Kristan kot političen veščak ne pozna tržaškega delavstva! Mi nismo nikdar ščuvali ali učili našega delavstva, naj isto sramoti ali kakorsibodi žali laške podanike kar tako za kratek čas. Ne, mi smo delavstvo, kakor tudi inteligenco učili, naj reagira na nesramne napade onih, ki so prišli sem iskat kruha in ki se, po-

tem ko se najedo, spozabljajo toliko, da nas in naše delavce nazivljejo — s ščavi! Tako smo učili in pri tem ostanemo, bilo komu prav ali ne!

Kar se tiče »domačinov« in privandancev, povemo gospodi, da imamo mi, politični otroci, o tem povsem drug pojmov, nego ga imajo gospoda mejnarodni socialisti. Vam je domačin le oni, ki ima tu ali tam svojo hišo ali sploh posestvo! Nam je pa domačin vsakdo, ki pripada državi, v kateri živi, v kateri mora imeti vse državljske pravice in dolžnosti in ki je dolžan, da v slučaju potrebe to državo brani!

Mi nismo proti temu, da se dá kruha tujem, ako ga preostaja domačinom, toda ti tujci morajo spoštovati domačine, na katerih zemlji živijo. Kar se tiče iztegovanja jezika, moramo že povedati vsegavednemu gospodu Kristanu, da smo mi o resnici prav dobro poučeni, da toraj ne trebamo njegove ali katerega drugega šole — prosili bi pa istega gospoda, naj si da nekoliko opoliti svoj ne preveč — parlamentarni jezik, ki gotovo ni dostojen takega učenjaka!

Da je med nami in med Italijani dosti nazadnjakov, nam je predobro znano; toda kaj bi rekli Vi, ko bi Vam povedali, da je pred malo dnevi govoril neki odbornik italijanskega socijalnega društva tako le: »Kako hočete, da vas mi podpiramo pri šolskem vprašanju, ko niti mi nimamo dovolj šol! Ako Vam še povemo, da je ta prosvitljeni odbornik rabil pri vsaki drugi besedi, besedo »ščavi«, katera beseda je po njega izjavi — v navadi v Trstu, in ako Vam še povemo, da nam je Vaš vodja svetoval, naj pošljamo svoje otroke rajše v laške šole, kakor pa v sedanje klerikalno slovenske!!?

Sploh pa je vaša naloga, držati se gesla: da kedor več vpije, ta ima prav, česar vam pa ne zavidamo. Vedite pa, da nam Vaše rohenje in ob enem naivno sramotenje prav čisto nič ne imponira.

«Politično otroče».

Iz Varaždina brzojavljajo dne 8. t. m. »Delavskemu pevskemu društvu« v Trstu: »Bog blagoslovi, Bog unapredi vaše častno nastojanje na korist i čast vaše krasne domovine. Živili! kliče: »Vila«.

Ta brzojavka nam je dostavljena z opazko, da je bila gotovo namenjena slav. pevskemu društvu »Nabrežina« in njegovim sobotnim slavilecem.

Porotno sodišče. Tukajšnje porotno sodišče je včeraj spoznalo krivim ropo po § 190. kaz. zak. že kaznovanega 17-letnega mornarja Ivana Piechelnia iz Trsta in 21-l. kurjača Ernesta Lunazzi iz Trsta, ki je bil že tudi kaznovan, ter ju obsodilo na 4 oziroma 5 let težke ječe, poostrene z vsakomešnim postom.

Z vlaka padel. Sinoči ob 6. uri in pol je ob odhodu vlaka iz Trsta v bližini Bar-kovelj padel z zaviralne hišice nekega vagona 40-letni železniški konduktor Ignac Gotz. Vlak se je ustavil ter so nezgodo naznanili brzojavno na postajo v Trst. Od tam je takoj odšel pomožni stroj, s katerim so prepe-ljali ponesrečenca v Trst; isti je imel več ran na glavi in rokah ter je najbrže tudi v notranjih delih telesa poškodovan. Spravili so ga potem v mestno bolnišnico.

Dražbe premičnin. V sredo, dne 12. septembra ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbe tuk. e. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: v ulici Valdirivo (krčma) pohištvo; na trgu Ponterosso 3, sukno; v ulici Alfieri 6, pohištvo; v ulici Torrente 24, pohištvo; v ulici Squero nuovo 13 in v ulici Farneto 7, pohištvo in oprema v zalogi.

Okrajna bolniška blagajna. Tekom prošlega tedna je bilo prijavljenih 364 slučajev bolezni, 371 oseb je javljenih zdravimi, 876 jih je ostalo v zdravljenju, med poslednjimi 161 takih, ki so ponesrečili na delu. V 192 slučajih so se bolniki pregrešili proti naredbam zdravnikov. Na podporah se je izplačalo tekom tedna 13.450,28 kron.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri zjutraj 19,9, ob 2. uri popoldne 25,0 C°. — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 762,3 — Danes plima ob 10.18 predp. in ob 10.54 pop.; oseka ob 4.12 predpoludne in ob 4.36 popoldne.

Vesti iz ostale Primorske.

× Vpisovanje in sprejemni izpiti na hrvatskem državnem gimnaziju v Pazinu se bodo vršili dne 15. in 17. t. m.

Kdor se hoče vpisati v 1. razred, mora prinesiti s seboj:

1. odpustno spričevalo ljudske šole;
2. spričevalo o cepljenih osepnicah;
3. krstni list.

Iste listine morajo prinesiti tudi dijaki, ki pridejo z drugih javnih gimnazijev.

Dijaki, ki hočejo prositi, da se jih oprosti šolnine, naj si nabavijo spričevalo o imovinskem stanju svojih staršev; to spričevalo ne sme biti starejše od enega leta.

Upisnina znaša 4.20 K.

Vesti iz Kranjske.

* Gostovanje ge. Irme Polakove v Belgradu. Belgradski »Trgovinski Glasnik« piše v svoji številki od prošle nedelje: »Ga. Irma Polakova bode še nadaljevala svoje gostovanje v nekoliko komadih. Razven tega čujemo, da bode uprava narodnega gledališča gospo Polakovo stalno angaževalo za člana našega gledališča. Ker je takšna moč, kakor je g. Polakova, zelo potrebna našemu gledališču, trebalo bi storiti vse mogoče, da ostane g. Irma Polakova do cela v naši sredini.«

Čestitamo dični naši umetnici na tako lepih uspehih!

* Slovenski katoliški shod v Ljubljani. Sinoči ob 6. uri zvečer se je vršilo v knezoškofjskem Alojzijevešču v Ljubljani osnovalno zborovanje družega slovenskega katoliškega shoda. Predsedoval je č. g. Janez Flis, gen. vikar in stolni kanonik. Vršile so se volitve načelnih peterih odsekov, in sicer: odsek za krščansko življenje, šolski odsek, socialni odsek, časnikarski odsek in organizacijski odsek, — ter se je izvolilo tudi predsedništvo za slovesna zborovanja in za sklepajoče zborovanje.

Danes so zborovali odseki posamezno in potem skupno. Podrobnih poročil še nimamo.

Brzojavna poročila.

Iz uradnega lista.

DUNAJ 11. (K. B.) »Wiener Zeitung« objavlja odlok e. kr. finančnega ministerstva glede izdaje 20 kronskih bankovcev, s katero prične avstro-ogerska banka dne 29. t. m.

»Wiener Zeitung« razglasa: Minister za nauk in bogočastje je kandidata na državnem gimnaziju v Kopru, Julija Castelpietra, imenoval pravim učiteljem na tem zavodu.

Trgovinski minister je volitev Franca Dimmerja predsednikom in Henrika Politzerja podpredsednikom trgovinske in obrtne komore v Trstu za čas do konca leta 1900 potrdil.

Nadvojvoda Ludovik Viktor v Opatiji. VOLOSKO 11. Nadvojvoda Ludovik Viktor je danes došel v Opatijo ter se nastanil v vili »Amalia«.

Državna železniška pogodba z Italijo. DUNAJ 11. (K. B.) »Wiener Zeitung« objavlja državno pogodbo mej Avstrije in Italije glede železniške zveze Červinjan-S. Giorgio di Nogaro.

Rok državnozbornih volitev.

DUNAJ 10. (P.) Glasom vesti v novinah je določen rok za nove državnozbornske volitve mej 15. decembrom 1900 in 5. januarjem 1901.

DUNAJ 11. (Privat.) »N. Wiener Tagblatt« je izvedel, da so včerajšnje vesti v novinah glede začetka državnozbornih volitev prenaplgjene. Tozadevno odločitev vlade imamo pričakovati še-le prihodnje dni.

Perzijski šah obišče sultana.

DUNAJ 11. (Priv.) »Neue Fr. Presse« je izvedela iz Marienbada, da odpotuje perzijski šah iz Budimpešte na obisk k sultanu v Carigrad in se povrne od tam v Teheran.

Vojna v južni Afriki.

LONDON 10. (K. B.) »Daily Mail« javlja iz Fieksburga z dne 6. t. m.: Angležke čete so iztrebile sovražnika in Bethlehem, Fourirburga, Senekala in Ladybranda, katera mesta so Buri bili nenadoma zopet zasedli.

LONDON 11. (K. B.) »Daily Telegraph« javlja z Lourenzo Marqueza dne 9. t. m.: Dne 10. t. m. odide drugi oddelek portugalskih čet na transvaalsko mejo.

CAPSTADT 10. (K. B.) Reuter javlja: General Buller je danes jutro zasedel Manchberg, kakih 10 milj vzhodno od Lydenburga, ter zopet naletel na sovražnika. Njegovi topi so se čuli do Lydenburga. General Methuen maršira od Mafekinga v Lichtenburg.

Ustaja na Kitajskem.

LONDON 10. (K. B.) »Daily Telegraph« javlja iz Hongkonga z dne 8. t. m.: General Gaselee je poslal semkaj ukaz, naj se ne pošilja nikakih nadaljnjih čet več v Peking.

LONDON 10. (K. B.) Glasom nekega poročila v »Standardu« iz Shanghaija z dne 8. t. m. je podkralj mandžurski iz Yunana dne 5. t. m. z močnim oddelkom odšel proti severu v pomoč cesarju.

LONDON 10. (K. B.) List »Times« javlja iz Pekinga z dne 2. t. m.: Japonci so odstranili svoje čete iz poletne palače, ker je Rusija naglašala, da je manjša četa kozakov preje zasedla palačo nego Japonci. Nato so Rusi zasedli poletno palačo.

LONDON 10. (K. B.) Reuter javlja iz Wei-hai-wei-a z včerajšnjega dne: 4000 mož pendšabskega polka, ki imajo služiti kot stalno stoječa garnizija, se je tukaj izkrcalo. Pričakuje se, da bodeta dva indijska polka čez zimo ostala tukaj. Došel je ukaz, naj se utrd-bena dela kakor hitro mogoče nadaljujejo.

PARIZ 10. (K. B.) Francoski poslanik v Pekingu, Pichou, javlja z dne 29. avgusta: Ko se je prine Tsing zagotovil, da ga tukajšnje diplomatsko kolo sprejme, je sedaj istemu napovedal, da pride okolo 2. septembra v Peking.

SHANGHAI 10. (K. B.) Angleži so zasedli Shengtai, ne da bi zadeli na odpor. 300 američanskih jezdecov je prekrizovalo cesarski park za lov ter so o tem potolkli 600 bokserjev. Rusi in Japonci so preiskovali kraje 20 milj južno od Pekinga ne da bi kje zadeli na bokserje. Novodošle ruske, japonske in francoske čete so dne 1. t. m. odšle iz Tientsina proti Pekingu. Brzojavne žice od obali v Peking režejo bokserji vsaki dan. Zveza je bila na polovico časa pretrgana. Vse depeše razun onih, ki so jih odposlali Rusi in Japonci, so bile napeljane na žico Angležev in Američancev.

LONDON 11. (K. B.) »Reuter« je izvedel, da je Li-Hung-Čang vlastem podal pooblastilo, s katerimi se imenujejo pooblaščeneci za mirovna pogajanja. Veljavnosti tem, s cesarskega dvora izvirajočim pooblastilom skoro ni mogoče oporekati.

Razne vesti.

Kraljica Draga — blagoslovljena. Belgradski »Trgovinski glasnik« od prošle nedelje piše: »Po nalogu Njegovega Veličanstva kralja se objavlja, da se naznanjeno potovanje Njihovih Veličanstev po notranjosti Srbije odlaga za prihodnje leto zaradi blagoslovljenega stanja, v katerem se nahaja Njeno Veličanstvo kraljica po konstatovanju strokovnjakov-zdravnikov. — Iz pisarne predsednika ministerskega sveta itd.«

MATTONLEV
GISSHÜBLER
naravna
alkalična kislina

POZOR!

POZOR!

Domača obrt.

Velika zaloga raznovrstnega pohištva, Iz odlikovanih tovarni Solkana in Gorice

Antona Černigoj-a

sa nahaja v Trstu, Via di Piazza vecchia (Rosario) št 1. na desni strani cerkve sv. Petra.

Cene brez konkurence.

OBUVALA!
PEPI KRAŠEVEC
pri cerkvi Sv. Petra (Piazza Rosario pod ljudsko šolo)
priporoča svojo
bogato zalogo raznovrstnega obuvala za gospode, gospe in otroke
Poštne naročbe se izvrše v tistem dnevu. Odpošiljatev je poštne prosta.
Prevzema vsako delo na debelo in drobno ter izvršuje iste z največjo natančnostjo in točnostjo po konkurenčnih cenah.
Za mnogobrojne naročbe se priporoča
Josip Stantič
čevlj. mojster

Hôtel I. vrste

se oddá

v nekem klimatičnem zdravilišču, v najlepši legi mesta, dobro obiskovan, radi bolezní, pod zelo ugodnimi pogoji. Najmanjša glavica 10.000 gld neobhodno potrebna. Samo resni ponudniki naj se oglašijo na naslov: Ivan Dekleva v Gorici, Gosp. ulica št. 9.

One naše gosp. kupce ki pošiljajo po blagó z vozom, prosimo naj opozorijo voznike

da smo se preselili v ulico **Commerciale št. 3** (v bližini dobro poznane kavarne Fabris.)

J. PIPAN & Co

Zaloga kave, riža in olja.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednostnih papirjih na V napoleonih na
4-dnevni izkaz 2 1/4 % 30-dnevni odkaz 2 1/4 %
30- " " 3 1/4 % 3-mesečni " 2 1/4 %
6- " " 6- " " 2 1/2 %

na pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovih avstrijske veljave, stopijo nove obrestne takse v krepot z dnem 24. junija, 28. junija in odnošno 20. avgusta t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

v vredn. papirjih 2 % na vsako svoto. V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropave Reko kako v Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec Sibinj, Jnomostu, Czovec, Ljubljano, Linc, Olomcu, Reichenberg, Saaz in Solnograd, brez troškov.

Kupnja in prodaja

bitku 1 % provizije.
Inkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predjmi.

Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu, Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem kursu.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, — inozemski bankovci itd. po pogodbi.

Trgov.-obrtna registrirana zadruga

z neomejenim jamstvom.

V GORICI, semenška ul. št. 1., I. nadst.

Obrestuje hranilne vloge, stalne, ki s. nalože za najmanj jedno leto po 5 %, navadne po 4 1/2 % in vloge na Conto-corrent po 3.60 %. Sprejema hranilne knjižice drugih zavodov brez izgube obresti ter izdaja v zameno lastne. Rentni davek plačuje zadruga sama.

Daje posojila na poroštvo ali zastavo na 5letno odplačevanje v tedenskih ali mesečnih obrokih, proti vknjižbi varščine na 10letno odplačevanje, v tekočem računu po dogovoru.

Sprejema zadružnike, ki vplačujejo delež po 300 kron po 1 krono na teden, ali daljših obrokih po dogovoru. Deleži se obrestujejo po 6.15 %.

Vplačevanje vrši se osebno ali potom položnic na čekovni račun št. 842.366.

Uradne ure: od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9—12. dopoldne.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrirana zadruga z omejenim poroštvom,

ulica S. Francesco št. 2, I. n.

(Slovanska Čitalnica).

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni ud zadruga in se obrestujejo po 4 %. Rentni davek od hranilnih ulog plačuje zavod sam.

Posojila dajejo se samo zadružnikom in sicer na uknjižbo po 5 1/2 %, na menjico po 6 %, na zastave po 5 1/2 %.

Uradne ure so: od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne; ob nedeljah in praznikih od 10—12 dopoldne.

Izplačuje se: vsaki ponedeljek od 11—12 dopoldne in vsaki četrtek od 3—4 popoldne.

Postno hranilnični račun 816.004.

HERA PROMETHEUS

DELNIŠKO DRUŠTVO ZA APNENI OGLJIK IN ACETILENSKI PLIN NA DUNAJU

Izvršuje napeljave za razsvetljavo s plinom in acetilenskim plinom za zasebnike in mesta v kakoršnih si bodi številnih plamenov.

Točno delo z jamčenjem za nepomankljiv učinek.

ŠEST ZLATIH KOLAJN

Zlata kolajna Berlin 1898	Zlata kolajna Budapest 1899
99	Schiedam Haag
Vratislava	Monakovo

Izvršenih 2000 napeljav za zasebnike v vseh delih sveta.

Centralne napeljave v delovanju s približno 15000 plamenov.

Čistilni in sušilni sistem glasom privilegija nemškega cesarstva št. 98.762 in 108.244, ki zadošča najstrožjim zahtevam, se je dejanski uporabil z najodličnejšimi uspehi.

Apneni ogljik najprej vrste, ki daje največ plina, se prodaja po ugodnih cenah.

Glavni zastopnik

za Istro, Goriško, Trentinsko, Dalmacijo, Kranjsko, Italjansko, ter angleško Indijo

EDVARD TURECK V TRSTU.

Dr. Rosa Balsam Praško domače zdravilo

iz lekarne B. Fragner-ja v Pragi

je že več kakor 30 let obče znano domače zdravilo vzbuja slast in odvrta lahko. Z redno uporabo istega se prebavljanje krepi in ohrani.

Velika steklenica 1 gld., mala 50 nvč. po pošti 20 nvč. več.

Varilo! Vsi deli embalaže nosijo zraven stoječo, postavno položeno varstveno znamko.

je staro, najprej v Pragi rabljeno domače zdravilo, katero varuje in ohrani rane čiste, vnetje in bolečine olajša in hladi.

V pušicah po 35 in 25 nvč., po pošti 6 nvč. več.

Glavna zaloga:

Lekarna B. Fragner-ja c. in kr. dvornega zalagatelja „pri črnem orlu“

Praga, Malastran, ogel Spornerejevice.

Vsakdanje poštno razpošiljanje.

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogerske, v Trstu v Lekarnah: G. Luciani, E. Leitenburg, P. Prendini, S. Serravallo, A. Suttina, C. Zanetti, A. Praxmarer.

Carl Greinitz Neffen

Na Corsu št. 33. podružnica Trst. Piazza della Legna 2.

Železo in razno železno blago na drobno in na debelo.

Priporočajo svojo dobro sortirano zalogo

predmetov za stavbarstvo

traverze, zaklepe, železo za kovače in facon, stare železnične šine, držaje in ograje, vodnjake, pumpe, železne cevi in take iz vlitiga železa, vse tehnične predmete, popolne naprave kopelji in stranišč

peči in štedilna ognjišča

kuhinjsko, namizno in hišno opravo, železne meble in pred ognjem varne blagajne nagrobne križe in obgrobnje ograje, orodja za vsako obrt.

Gimnazijski konvikt

Benediktinske ustanove pri Sv. Pavlu na Koroškem.

Polletna penzija 280 kron.

Javni višji gimnazij.

Pojasnila daje predstojništvo konvikta. Rok za vsprejemno skušnjo: 17. september.

Slav. občinstvo in sosebno gg. čevlarjem priporoča svojo s 1. sept. otvoreno bogato zalogo

usnja in čevlarskih potrebščin

z zmernimi cenami. ☉ ☉ ☉ ☉ ☉ ☉ ☉ ☉

Spoštovanjem

Ant. Karol Cattai

Ulica Stadion št. 2. Uhod: Ulica Torrente nasproti pivarne „Aurora“.

NOV TRŽAŠKI POGREBNI ZAVOD

Alojzija Mozetiča

Podpisani si usoja javiti p. n. občinstvu, da novo podjetje tržaško za pogrebe je pričelo poslovati z 1. septembrom t. l. in ker preskrbljeno z vsemi najnovejšimi pripravami prve vrste, možno mu bode ugoditi vsem zahtevam slav. občinstva po zmernih cenah.

Zavod bode vodil g. Alojzij Montanelli, katerega dolgoletne izkušnje v tej stroki jamčijo, da bode vestno spolnjeval svoje dolžnosti proti cenjenim rodbinam, ki ga počaste se svojimi naročbami. Pisarna zavoda nahaja se začasno v ulici Torrente (Ponte della Fabbra) v prodajalnici pogrebnih predmetov gospoda Montanelli-ja. Udani

Alojzij Mozetič.

Mala oznanila.

Pod to rubriko prinašamo oznanila po najnižjih cenah. Za enkratno insercijo se plača po 1 nvč. za besedo; za večkratno insercijo pa se cena primerno zniža. Oglašji za vse leto za enkrat na teden stanejo po 10 gld. ter se plačujejo v četrtletnih anticipatnih obrokih. Najmanjša objava 30 nvč.

V Trstu.

Zaloga likerjev v sodčih in buteljkah.

Perhauc Jakob ulica Acquedotto 8
Zaloga vsakovrstnih vin in buteljk. Postrežba točna, cene zmerne.

Krème.

Potočnik Fran ima gostilno v ulici Ireneo št. 2, toči istrsko, dalmatinsko in belo vipavsko vino ter Steinfeldsko pivo vsaki čas mrzle jedi. Odprto vedno do polnoči.

Obuvala.

Rehar Peter ulica Riborgo št. 25. Velika zaloga in delavnica vsakovrstnega obuvala po naročbi.

Pekarne in sladličarne.

H. Stibiel Piazzetta S. Giacomo št. 3 (Corso) filijalka ulica Riborgo 15. ima veliko pekarno in sladličarno. Vedna zalogo vsakovrstnih tort, krokanov, konfetov, raznovrstnih sladčev v kosih in v skatljicah, finih biškotov, različnih likerjev in vin v buteljkah za poroke, birme, krste in druge slavnostne prilike. Vsakovrsten, vsak dan večkrat pečen fin in navaden kruh se razpošilja po pogodbi in naročilo franko na dom in trgovcem v razprodajo.

Jak. Perhauc Ulica Stadion št. 20, pekarna in sladličarna, svež kruh večkrat na dan, prodaja moke. Vsprejema tudi domači kruh v pecivo. Postrežba točna.

Kavarne.

Anton Šorli priporoča svoji kavarni „Commercio“ in „Tedesco“ ki sti shajališči Slovencev. Na razpolago so vsi slovenski in mnogi drugi časniki.

Trgovci.

Fran Hitty Ulica Barriera vecchia št. 13 prodajalnica vsakovrstnega manufakturnega blaga in drobnarij. Na zahtevanje se pošiljajo vzorci tudi na deželo.

Oglje in drva.

Muha Josip v ulici del Torro št. 12 priporoča svojo dobro preskrbljeno zalogo oglja in raznega kuriva kakor premoga, koka, trdega lesa itd. Svoji k svojim!

Pohištvo.

Prva slovenska izdelovalnica in zaloga zaznovrstnega pohištva lastnega izdelka. Sprejemam naročbe po načrtu. Delo fino in trpežno, cene brez konkurence. Za mnogobrojne naročbe se topla priporoča svojim rojakom v mestu in na deželi v smislu gesla „svoji k svojim.“ Andrej Jug v Trstu ulica S. Lucia 12 (zadej c. kr. deželne sodnije.)

Slovenec priporoča svojo veliko prodajalnico in izdelovalnico vsakovrstnega pohištva in popraviljenje istega po cenah ki zadovolje gotovo vsakega gosta. Za obilne obiske se priporoča Ivan Cink, ulica S. Daniele št. 2.

Voščene sveče.

J. Kopač svečar v Gorici ulica Sv. Antona št. 7 izdeluje sveče iz pristnega čebelnega voska. Za pristnost jamči s 2000 k. Za obilne naročbe se priporoča prečastiti duhovščini, cerkvenim oskrbnikom ter slavnemu občinstvu.

V Gorici.

Civilni in vojaški krojač.

G. kr. privilegirani kroji vsakemu koj razumljivi kroji

Martin Poveraj v Gorici na Travniku št. 22 I. n. ima izborna zaloga vsakovrste blaga za obleke iz inozemskih in avstrijskih tovarn in gotovih oblek, dežnikov in sobnih plaščev za vsako sezono. Vse po najnovejši modi.

Novoporočenci pozor! Velika zaloga vsakovrstnega pohištva, mebljev, okvirjev, ogledali stolic za jedilne sobe, blazin z različnimi tapetacijam, in pohištvo za elegantne sobe. Sprejemanje vsakovrstnih naročil v svojo stroko spadajočih del Anton Breščak, Gorica, Gosposke ulice št. 14. Prodaja proti primerni varščini tudi na obroke.